

**ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΜΑΣΤΕΡ

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ – ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ
ΠΡΟΩΡΗΣ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ
ΚΥΠΡΟ ΜΕ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΟΣ**

Έλληνα Παναγιώτα

2012681718

Επιβλέποντες καθηγητές

Δρ. Νίκος Μίτλεττον

Δρ. Χριστιάνα Κούτα

Λεμεσός 2014

Περίληψη

Εισαγωγή: Οι κοινωνικές ανισότητες απειλούν σοβαρά την κοινωνική συνοχή. Η ανεπαρκής πρόσβαση σε ουσιώδεις υπηρεσίες υγείας και η αύξηση του ποσοστού φτώχειας στον ευρωπαϊκό πληθυσμό, αποτελούν πραγματικότητα με ευρείες αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική ευημερία. Επομένως, η ανάγκη να δοθεί προσοχή στις κοινωνικές ανισότητες και στις ανόμοιες εκβάσεις υγείας στις οποίες οδηγούν, είναι μεγαλύτερη σήμερα από ότι ήταν εδώ και πολλά χρόνια.

Σκοπός: Η διερεύνηση των γεωγραφικών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων, καθώς επίσης και η διερεύνηση της συσχέτισης της πρόωρης θνησιμότητας με δείκτες κοινωνικοοικονομικού μειονεκτήματος, σε επίπεδο κοινοτήτων στην Κύπρο.

Υλικό και Μέθοδος: Τα δεδομένα πάρθηκαν από το αρχείο απογραφής της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου και τη Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας του Υπουργείου Υγείας Κύπρου. Ο αρχικός αριθμός των μεταβλητών ανέρχεται στις είκοσι έξι. Η επιλογή τους έγινε λαμβάνοντας υπόψη προηγούμενες μελέτες, τις διαστάσεις του δείκτη Πολλαπλής Στέρησης-Index of Multiple Deprivation της Αγγλίας, καθώς επίσης και τη διαθεσιμότητα των δεδομένων. Το δείγμα αποτέλεσαν οι 370 κοινότητες της ελεύθερης Κύπρου. Προηγήθηκε λογαριθμικός μετασχηματισμός των δεδομένων και μετασχηματισμός z-scores. Οι συσχετίσεις έγιναν χρησιμοποιώντας τις στατιστικές δοκιμασίες Pearson και Spearman, ενώ για την ανάδειξη των παραγόντων πραγματοποιήθηκε διερευνητική παραγοντική ανάλυση με ορθογώνια περιστροφή των αξόνων (varimax). Το προτυποποιημένο πηλίκιο πρόωρης θνησιμότητας υπολογίστηκε με βάση τα επίπεδα του κάθε παράγοντα, ως προς τα τεταρτημόρια κοινοτήτων, αλλά και ως προς τα τεταρτημόρια πληθυσμού.

Αποτελέσματα: Η παραγοντική ανάλυση διενεργήθηκε με είκοσι δύο μεταβλητές και οδήγησε σε τέσσερις δείκτες (κοινωνικοοικονομικό μειονέκτημα, κοινωνικό περιβάλλον, οικονομικό περιβάλλον, δομικό περιβάλλον). Υπολογίστηκε, παράλληλα, ένας ειδικός δείκτης για τις αστικές περιοχές. Το φαινόμενο της κοινωνικής διαβάθμισης διαφαίνεται πιο ξεκάθαρα στον πρώτο δείκτη, με τις πιο υποβαθμισμένες περιοχές να παρουσιάζουν μεγαλύτερη θνησιμότητα. Ο ειδικός δείκτης για τις αστικές περιοχές παρουσιάζει το πλεονέκτημα των λιγότερο υποβαθμισμένων αστικών περιοχών σε σχέση με τις υπόλοιπες.

Συμπεράσματα: Οι δείκτες κοινωνικοοικονομικού μειονεκτήματος αποτελούν πολύ καλά εργαλεία για τον εντοπισμό περιοχών σε μειονεκτική θέση. Είναι, όμως, αναγκαία η διερεύνηση της υποβάθμισης των αγροτικών περιοχών, σε σχέση με τις αιτίες που πιθανόν να την προκαλούν.

Abstract

Introduction: Social inequalities are seriously threatening social cohesion. The inadequate access to essential health services and the increase of poverty rate in the European population, constitute reality with large negative impacts on social welfare. Therefore, the need to pay attention to social inequalities and unequal health outcomes is greater today, than it has been for many years.

Aim: Investigation of geographical socio-economic inequalities and the correlation between premature mortality and indicators of socio-economic disadvantage, at a community level in Cyprus.

Material and Method: Data were taken from the record of population census (Cyprus Statistical Service) and from the Monitoring Unit of Cyprus Ministry of Health. The initial number of variables is twenty-six. They were chosen based on literature review (previous studies), on the dimensions of the Index of Multiple Deprivation in England, as well as on the availability of data. The sample consisted of the 370 communities of Cyprus (communities in occupied Cyprus were excluded). The variables were transformed using the natural log transformation and standardization (z-scores). Correlations performed using Pearson and Spearman statistical tests. Exploratory factor analysis, with varimax rotation (orthogonal rotation of the factor axes), was performed to indicate the factors. Standardized Mortality Rate and Standardized Mortality per 10 000, were calculated according to each factor's levels, as to communities' quartiles, but also to population quartiles.

Results: Factor analysis was conducted with twenty-two variables and led to in four indicators (socio-economic disadvantage, social environment, economic environment, structural environment). Alongside, another indicator for urban areas only, was calculated. The phenomenon of social gradient is most clearly reflected in the first index, with the most deprived areas to have higher rates of mortality. The specific index for urban areas only, shows the advantage of the least deprived urban areas in comparison to others.

Conclusions: Indicators of socio-economic disadvantage are very good tools for identifying areas in disadvantage. It is, however, necessary to investigate the degradation of rural areas, in relation to the causes that might cause it.